

La docència universitària en català per a estudiants internacionals

Adrià Martín-Mor

Universitat Autònoma de Barcelona. Facultat de Traducció i d'Interpretació
08193 Bellaterra (Barcelona). Spain
adria.martin@uab.cat

Resum

En aquest article descrivim la docència d'un curs de tecnologies de la traducció i la interpretació per a estudiants internacionals en llengua catalana. Per mitjà de qüestionaris contestats per l'alumnat durant tres cursos acadèmics i de l'anàlisi de les característiques de l'assignatura, mirem d'identificar els factors que fan possible una experiència com aquesta, tenint en compte tant els possibles efectes de la llengua sobre l'aprenentatge com la percepció i l'actitud dels alumnes davant d'aquest fet.

Paraules clau: aprenentatge en llengua estrangera; docència en català; estudiants internacionals; tecnologies de la traducció i la interpretació.

Abstract

This paper describes the teaching of a Translation and Interpreting Technologies course for international students in Catalan. By means of questionnaires answered by students during three academic years and the analysis of the characteristics of the subject, we try to identify the factors that make this experience possible, taking into account both the possible effects of language learning and the students' perception and attitude towards it.

Keywords: learning in a foreign language; teaching in Catalan; international students; translation and interpreting technologies.

Sumari

Introducció	Metodologia
L'aprenentatge en llengua estrangera	Interpretació i triangulació de les dades
Descripció de l'assignatura	Conclusions

Introducció

En el marc del grau en traducció i interpretació, s'ofereixen dues assignatures relacionades directament amb les tecnologies de la traducció i la interpretació, una a primer curs i l'altra, a tercer. L'assignatura de primer, Introducció a les tecnologies de la traducció i la interpretació, és una de les que té més estudiants de tota la Facultat de Traducció i d'Interpretació de la Universitat Autònoma de Barcelona, repartits en dotze grups. A causa del caràcter general i pràctic de l'assignatura, també és una de les que rep més estudiants d'intercanvi d'altres universitats. Des de fa uns quants anys, atès que la demanda de matriculació per part d'estudiants internacionals és alta, es va decidir reservar alguns grups per a aquests alumnes, de manera que, quan cal prendre mesures específiques per a assegurar la comunicació, es prenen sense que això afecti la resta de grups.

La llengua vehicular de l'assignatura sol ser el català, malgrat que el professorat té sempre la llibertat de triar entre les llengües oficials de la Universitat. Fins ara, hi ha hagut experiències en anglès i en castellà, i des de fa uns quants anys, també en català. En la nostra opinió, la docència en català a la Universitat per a estudiants internacionals té principalment dos avantatges. En primer lloc, fa incrementar el nivell d'exposició a la llengua d'aquests alumnes i, per tant, se n'afavoreix l'aprenentatge. Aquest fet, l'aprenentatge d'una llengua —fins i tot en un nivell elemental i de manera passiva— és rellevant per als alumnes, ja que repercuteix en la seva formació com a traductors o intèrprets. En segon lloc, afavoreix la transversalitat de la llengua en les assignatures que cursen els estudiants internacionals, i permet, per tant, que hi tinguin una experiència fora dels cursos específics de llengua que poden cursar de manera optativa. De retruc, es trenca amb el tòpic inqüestionable del desinterès dels estudiants internacionals pel català, cosa que repercuteix en la consideració social de la llengua, tant a dins com a fora de la Universitat.

La docència en català és un fet controvertit tant entre els alumnes com també entre el professorat, especialment quan els estudiants provenen d'altres universitats. Aquest fet, doncs, va motivar la creació d'un qüestionari de valoració que durant tres cursos s'ha fet arribar als alumnes. Aquesta eina, gràcies a la qual els alumnes que ho volen poden expressar la seva opinió, proporciona al professorat dades útils sobre la percepció dels alumnes de la docència en català.

La nostra experiència palesa que l'ús de la llengua no té per què constituir un impediment per a l'aprenentatge. Ans al contrari, per mitjà de la docència d'una assignatura de tecnologies aplicades a la traducció, s'aconsegueix que la majoria d'alumnes considerin que han incrementat també els coneixements de català. L'objectiu d'aquest article, doncs, és el de descriure una experiència de docència en català per a estudiants estrangers de traducció, tenint en compte tant els possibles efectes de la llengua sobre l'aprenentatge com la percepció i l'actitud dels alumnes davant d'aquest fet.

L'aprenentatge en llengua estrangera

El curs d'Introducció a les tecnologies de la traducció i la interpretació té unes qualitats especials. En primer lloc, com ja hem dit, es tracta de grups creats espe-

cíficament per a estudiants internacionals. La diversitat de procedències dels estudiants fa que *de facto*, l'anglès sigui la *lingua franca* de la classe i, en menor mesura, el castellà. Tanmateix, només una minoria dels estudiants té aquestes llengües com a llengua materna, cosa que implica que la major part de la classe seguirà el curs en una llengua, sigui quina sigui, que no li és pròpia.

Ahora, però, no es tracta d'una assignatura de llengua, sinó de tecnologies per a traductors i intèrprets, per la qual cosa la llengua no és l'objecte de l'aprenentatge, sinó el mitjà de comunicació.

El resultat d'aquests dos factors és que la majoria d'estudiants ha d'adquirir uns coneixements determinats per mitjà d'una llengua que no és la seva. Com veurem a l'apartat següent, però, les característiques de l'assignatura són idònies per a experiències com aquesta.

Per tant, s'utilitzen les estratègies habituals per a facilitar la comprensió dels estudiants, com ara l'ús d'anglicismes (atès que el camp de la informàtica n'és ple, recórrer-hi és senzill i eficaç), la repetició de paraules i l'explicació, juntament amb una dicció correcta i pausada i una sintaxi senzilla.

D'altra banda, cal esmentar que la Universitat Autònoma de Barcelona ofereix recursos gratuïts perquè els estudiants aprenguin la llengua catalana durant l'estada a la universitat. En primer lloc, s'ofereixen cursos intensius els quinze dies previs al començament de cada semestre amb l'objectiu de proporcionar a l'alumnat estranger els coneixements bàsics de català per a poder seguir les classes durant el curs. Tanmateix, el nombre de matriculats és molt inferior al nombre d'estudiants amb beca, probablement a causa del fet que la majoria d'alumnes no necessiten aquesta llengua per a la seva estada, cosa que acaba fent que la utilitat dels cursos es posi sovint en dubte i quedi confinada a la simple curiositat o voluntat de cadascú. En segon lloc, els intensius tenen continuïtat durant el semestre gràcies a les assignatures de llengua catalana per a estudiants internacionals que cada any s'ofereixen a la Facultat de Traducció i d'Interpretació.

Descripció de l'assignatura

L'assignatura d'Introducció a les tecnologies de la traducció i la interpretació és semestral, té caràcter optatiu per als estudiants internacionals i dóna dret a sis crèdits ECTS. El curs té unes determinades característiques que garanteixen que la comunicació entre el professorat i l'alumnat sigui efectiva. En primer lloc, cal tenir en compte la formació de l'alumnat, generalment de segon, tercer o quart curs en estudis que inclouen almenys una llengua estrangera (traducció i interpretació, llengües aplicades, lingüística, etc.). Sovint es tracta d'estudiants amb beca Erasmus o Mobilitat i coneixements d'anglès i de castellà, tot i que no sempre és així.

En segon lloc, cal dir que el curs és eminentment pràctic. El gruix de l'assignatura es basa en l'ús de processadors de textos, i posa l'accent en l'automatització de l'edició (ús d'estils, generació d'índexs i de taules de contingut, etc.) i de tasques (creació de plantilles, barres d'eines, macros, etc.). Puntualment també s'han inclòs al temari determinades eines de Traducció Assistida per Ordinador (memòries de traducció) i de les Tecnologies de la Informació i la Comunicació (compressió d'arxius, compartició de documents en línia, etc.).

Una altra de les característiques del curs és que, gràcies al fet que les classes tenen lloc en una aula multimèdia, les explicacions del professorat sempre van acompanyades d'un suport visual. Per mitjà d'un projector, els alumnes veuen a la pissarra la pantalla de l'ordinador del professor, de manera que la comunicació no verbal juga un paper clau i en alguns casos fins i tot arriba a fer prescindible la comunicació verbal.

Metodologia

El qüestionari esmentat té caràcter optatiu¹ i ha estat emplenat per alguns dels alumnes que han seguit les assignatures de tecnologia per a estudiants internacionals durant els anys acadèmics 2008-2009, 2009-2010 i 2010-2011 en acabar el curs.² Per tal de garantir que les opinions expressades són totalment lliures, el qüestionari es lliura un cop els alumnes ja saben la nota final del curs. Està redactat en català i en anglès en format de formulari de processador de textos, i conté les preguntes següents amb les respectives possibles respostes:

Taula 1. Preguntes del qüestionari amb les possibles respostes.

Pregunta	Respostes possibles	Valor numèric assignat
1. La llengua utilitzada pel professor no ha suposat cap impediment perquè pogués seguir les classes.	Totalment en desacord	-2
	En desacord	-1
	D'acord	1
	Totalment d'acord	2
2. Considero que el fet de seguir les classes en català ha estat <i>trieu una resposta</i> per al meu aprenentatge en aquesta assignatura.	Totalment negatiu	-2
	Negatiu	-1
	Positiu	1
	Totalment positiu	2
3. Considero que els meus coneixements sobre les tecnologies de la traducció han crescut des del començament fins al final del curs.	Totalment en desacord	-2
	En desacord	-1
	D'acord	1
	Totalment d'acord	2
4. Considero que els meus coneixements de català han crescut des del començament fins al final del curs d'Introducció a les tecnologies de la traducció i la interpretació.	Totalment en desacord	-2
	En desacord	-1
	D'acord	1
	Totalment d'acord	2
5. Globalment, el fet de seguir les classes d'Introducció a les tecnologies de la traducció i la interpretació en català ha estat <i>trieu una resposta</i> per a la meua experiència.	Totalment negatiu	-2
	Negatiu	-1
	Positiu	1
	Totalment positiu	2

1. Més endavant veurem com la qüestió de l'optativitat no condiciona els resultats globals del qüestionari, ja que els alumnes l'utilitzen tant per mostrar satisfacció com per expressar rebuig.
2. Al llarg de la recollida de dades, l'antiga assignatura d'Introducció a la Informàtica aplicada a la Traducció de Llicenciatura ha estat substituïda per l'actual assignatura del grau.

El fet que l'escala de mesura tingui quatre valors respon al propòsit d'evitar una resposta central o neutra, i fa que els alumnes s'hagin de decantar sempre en un sentit o un altre. Al final del qüestionari hi ha un camp optatiu per a poder matissar les respostes a les preguntes o expressar altres opinions.

S'ha assignat a cada resposta valors numèrics per tal de poder fer una anàlisi quantitativa dels resultats. A les respostes *Totalment en desacord*/*Totalment negatiu*, se'ls ha assignat el valor -2; mentre que a les respostes *Totalment d'acord*/*Totalment positiu*, se'ls ha assignat el valor 2. Entremig, *En desacord*/*Negatiu*, es valora com a -1, i *D'acord*/*Positiu*, com a 1.

El qüestionari també recull informació complementària per a poder triangular els resultats amb variables com ara la nacionalitat, l'edat, les competències lingüístiques prèvies, etc.³

Processament de les dades

Fins ara han respost aquest qüestionari catorze persones (cinc, el curs 2008-2009; cinc més, el curs 2009-2010, i quatre, el 2010-2011). Tot seguit, presentem una taula amb els subjectes analitzats, algunes dades complementàries i les seves respostes.

Taula 2. Subjectes amb les dades personals i les respostes al qüestionari.

Subjecte	Edat	Nacionalitat	Competència lingüística espanyol	Intensius de llengua previs	Curs	Nota curs	Preg. 1	Preg. 2	Preg. 3	Preg. 4	Preg. 5
1	21	alemanya	mitjana	NO	08-09	8,4	-1	-1	1	1	1
2	20	irlandesa	mitjana	NO	08-09	3,2	-1	-1	1	2	1
3	27	sueca	bilingüe	SÍ	08-09	5	2	1	2	2	2
4	22	coreana	baixa	NO	08-09	5,4	-1	-1	1	1	1
5	21	irlandesa	mitjana	SÍ	08-09	7,6	2	2	2	2	2
6	20	anglesa	mitjana	SÍ	09-10	6,9	2	2	1	1	2
7	21	japonesa	baixa	SÍ	09-10	5,8	2	2	1	1	2
8	23	alemanya	bilingüe	NO	09-10	7,7	1	1	1	1	1
9	24	alemanya	baixa	NO	09-10	6,8	-1	-1	-1	-1	1
10	20	romanesa	mitjana	SÍ	09-10	7,9	2	2	2	2	2
11	29	hongaresa	baixa	NO	10-11	5,6	-2	-1	1	-1	1
12	23	sueca	mitjana	SÍ	10-11	7,9	1	1	1	1	1
13	20	francesa	mitjana	NO	10-11	7,3	1	1	2	1	1
14	20	romanesa	alta	NO	10-11	6,5	1	1	1	2	1
<i>mitjana</i>	22	-	-	-	-	6,6	0,6	0,6	1,1	1,1	1,4

D'acord amb aquesta taula, podem observar que la majoria d'estudiants que han respost el qüestionari al llarg dels tres darrers cursos acadèmics són europeus

3. Aquestes variables no quedaven recollides en els primers qüestionaris que es van utilitzar i, per tant, es basaven únicament en les observacions del professor.

(dotze de catorze), mentre que només dos provenen d'Àsia. Això no obstant, d'aquests dotze, només tres provenen de països de llengua romànica. El nombre de nacionalitats, tanmateix, és alt: onze nacionalitats diferents per a catorze alumnes. Una altra dada interessant és que gairebé la meitat ha seguit alguna mena de curs introductori intensiu (sis sobre catorze). Les característiques esmentades són representatives dels grups d'intercanvis habituals. Podem considerar, doncs, que la mostra que presentem és força representativa de tot el grup.

Resultats

Analitzem tot seguit la valoració del conjunt dels subjectes per a cada pregunta. Per tal de facilitar la interpretació de les dades, s'ha calculat la mitjana de cada resposta. Prenem com a referència la taula següent.

Taula 3. Valors numèrics i qualificacions totals segons les preguntes.

-2	-1	0	1	2
Totalment en desacord / totalment negatiu		En desacord / negatiu	D'acord / positiu	Totalment d'acord / totalment positiu

La pregunta 1 («La llengua utilitzada pel professor no ha suposat cap impediment perquè pogués seguir les classes») obté una valoració mitjana de 0,6 punts, cosa que correspon a la resposta *d'acord*. Segons aquesta dada, doncs, globalment els estudiants no consideren que la llengua sigui un obstacle per al seguiment de la matèria.

Pel que fa a la pregunta 2 («Considero que el fet de seguir les classes del curs en català és trieu una resposta per al meu aprenentatge en aquesta assignatura»), obté una valoració mitjana de 0,6 punts, cosa que correspon a la resposta *positiu*.

Quant a les dues preguntes següents, interessants des del punt de vista pedagògic, s'obtenen resultats molt alts. Tant la pregunta 3 («Considero que els meus coneixements sobre tecnologies de la traducció i la interpretació han crescut des del començament fins al final del curs») com la pregunta 4 («Considero que els meus coneixements de català han crescut des del començament fins al final del curs»), obtenen una puntuació d'1,1 (totalment d'acord).

Curiosament, la darrera pregunta («Globalment, el fet de seguir les classes d'Introducció a les tecnologies de la traducció i la interpretació en català ha estat trieu una resposta per a la meua experiència») obté la puntuació més alta: un total d'1,4 punts (totalment positiu), cosa que permet afirmar que els alumnes valoren molt positivament el fet de rebre la classe en català. És important destacar que tots els subjectes han respost *positiu* o bé *totalment positiu* en aquesta pregunta.

A l'apartat següent interpretarem aquests resultats i els triangularem amb altres dades.

Interpretació i triangulació de les dades

Pel que fa a les respostes intrasubjecte, es pot observar que el subjecte9 és el que obté valors més negatius. De fet, aquest subjecte va expressar el seu desacord amb la decisió d'impartir la classe en català en diverses ocasions, sovint amb una actitud força bel·ligerant. Malgrat aquests valors negatius, a la darrera pregunta assigna la resposta *positiu* a la valoració global. Pel que fa a l'aprenentatge, afirma que no ha incrementat els coneixements d'informàtica (resposta *en desacord* a la pregunta 3). Tanmateix, va obtenir una qualificació final del curs de gairebé notable (6,8). Aquestes dades i l'actitud de l'alumne fan pensar que va plantejar-se el qüestionari com un instrument per a fer palès el seu desacord amb la docència en català en general, més que no pas per a avaluar en cada cas la pròpia experiència.

S'han tingut en compte alguns factors atributius per tal de triangular els resultats del qüestionari. Per exemple, no hi ha cap correlació entre la valoració del qüestionari i la qualificació final del curs dels alumnes. El subjecte2, per exemple, tot i que va suspendre el curs (3,2), en fa una valoració globalment positiva. Per contra, en el cas que s'esmentava més amunt, el subjecte que li atorga valors més baixos (el subjecte9) obté un 6,8 en l'avaluació final. La qualificació de curs més alta del grup, però, l'obté el subjecte1 (un 8,4), que precisament és un subjecte sense coneixements previs de català i que atorga un dels valors més baixos al qüestionari. La diversitat de qualificacions totals per als subjectes de la mostra —juntament amb el fet que el qüestionari es lliura un cop els alumnes ja coneixen la nota final del curs— permet obtenir una panoràmica força completa de tot l'univers d'alumnes matriculats al curs. Malgrat, doncs, el caràcter optatiu del qüestionari, es pot observar com els alumnes n'han fet ús tant per fer-hi constar la pròpia satisfacció com per expressar desacord (tal com hem vist més amunt).

Es pot observar, d'altra banda, que els alumnes amb competència lingüística bilingüe en llengua castellana valoren molt positivament la docència en català. Aquest és per exemple el cas del subjecte8, amb competència bilingüe en castellà i alemany. Això fa que es plantegi la qüestió de si una bona competència en llengua castellana comporta una valoració més positiva del qüestionari. Per contra, no sembla que hi hagi correlació entre els alumnes amb menys competència lingüística en castellà i la seva valoració (subjectes 4, 7, 9 i 11). No obstant això, no hi ha prou dades per a extreure conclusions en aquest sentit, ja que els subjectes amb competència bilingüe són únicament dos.

Sens dubte, però, el resultat més interessant és que gairebé la totalitat dels alumnes que han seguit intensius de català abans de començar el curs opinen que l'experiència de seguir una assignatura de tecnologies en català és *totalment positiva* (pregunta 5), mentre que els que no l'han seguit responen tots *positiva*. Si ens fixem en els cinc subjectes que van seguir prèviament cursos intensius, atorguen valors generalment més alts (gairebé els màxims) a totes les preguntes. Els alumnes amb coneixements previs de la llengua, doncs, queden més satisfets d'haver cursat una assignatura en aquella llengua. Una possible interpretació d'aquesta dada és que la formació lingüística específica afavoreix una actitud més positiva, i probablement també més comprensiva i oberta de la realitat del país.

Amb l'objectiu d'observar fins a quin punt l'ús del català afecta l'aprenentatge des del punt de vista del resultat final, s'han comparat les qualificacions mitjanes de tots els grups de l'assignatura durant aquests tres cursos, tant dels internacionals com dels locals. Presentem els resultats a la taula següent.

Taula 4. Qualificacions mitjanes dels grups internacional i local durant els anys analitzats.

Curs acadèmic	Grup internacional	Grups locals
2008-2009	6,59	6,84 ⁴
2009-2010	6,59	7,71 ⁵
2010-2011	6,6	6,71 ⁶

Podem concloure que les qualificacions mitjanes solen ser similars tant entre grups com entre cursos acadèmics. Tanmateix, l'any 2009-2010 els grups locals van obtenir una qualificació superior tant al grup d'intercanvis com als grups locals dels altres anys (1,12 punts més alt). Creiem que aquesta diferència es pot atribuir a un període d'adaptació a la metodologia que va comportar el canvi de pla d'estudis justament aquell curs, de llicenciatura a grau.

Per últim, reproduïm a continuació textualment alguns fragments que considerem rellevants extrets del camp *Comentaris* del qüestionari.

Taula 5. Comentaris al qüestionari.

Subjecte	Comentari
Subjecte1	Perhaps the students should know before that the complete course will be in Catalan and up-coming problems during the lessons should be solved in Spanish.
Subjecte3	Como es un curso muy «practico» y visual, es facil seguir los pasos. Un curso más «filosofico» hubiera sido imposible seguir en Catalán para mi.
Subjecte5	A really great course and I'm so glad I decided to do informàtica. It was very useful for my IT abilities and I think it's a good thing for Erasmus students to have at least one class in Catalan. It certainly helped me understand the language more (which I hope to improve in the future)!
Subjecte7	Moltes gràcies per tot. he disfrutat molt la teva classe. algún día, m'ajudarà les coses que em vas ensenyar.

Els fragments de la taula anterior permeten aprofundir en la percepció que tenen els alumnes de la docència de l'assignatura, i reflecteixen alguns aspectes interessants. Per exemple, el subjecte1 reclamava que s'informi els estudiants prèviament de la llengua que s'utilitzarà durant el curs. A diferència del moment en què aquest sub-

4. Mitjana de qualificacions d'un únic grup (grup 3, de 26 alumnes qualificats en primera convocatòria).
5. Mitjana de qualificacions de cinc grups (grup 1 de llicenciatura i grups 2, 5, 7 i 10 de grau; de 4, 20, 19, 17 i 19 alumnes qualificats en primera convocatòria respectivament).
6. Mitjana de qualificacions de quatre grups (grups 3, 6, 8 i 9 de grau; de 23, 19, 19 i 21 alumnes qualificats en primera convocatòria respectivament).

jecte va respondre el qüestionari, actualment aquesta informació és disponible a la xarxa des d'abans de començar l'assignatura. Tanmateix, es pot relacionar aquesta opinió amb un dels temes recurrents en el debat del català a la universitat: el coneixement de la situació de la llengua catalana des de l'estranger, no sols a la universitat, sinó en tots els àmbits. Alguns estudiants es queixen de la manca d'informació sobre la situació lingüística a les universitats catalanes disponible a l'estranger.

El subjecte3 fa referència a un dels aspectes esmentats a la introducció: el caràcter pràctic de l'assignatura i l'ús de la tecnologia (per mitjà del projector) —potser també la importància de la comunicació no verbal i l'ús de les estratègies esmentades— fan que aquest curs sigui el marc idoni per a dur-hi a terme experiències d'aquesta mena. El subjecte5 manifesta satisfacció pel fet d'haver seguit el curs i valora positivament que els estudiants internacionals tinguin «almenys» una assignatura en català. Aquest comentari permet entreveure que la majoria d'estudiants visitants tenen un contacte gairebé nul amb una de les llengües oficials, almenys en l'àmbit educatiu.

El darrer comentari correspon al subjecte7, de nacionalitat japonesa i sense coneixement de cap de les dues llengües en el moment de començar l'estada a la UAB. Gràcies a un curs intensiu de llengua, es va proveir de les eines lingüístiques bàsiques fins al punt de poder seguir sense dificultats el curs de tecnologies i obtenir una qualificació d'aprobat (5,8). Aquest exemple demostra que la llengua materna, la cultura d'origen i els coneixements previs tampoc no són cap impediment per a seguir aquest curs en català.

Conclusions

Amb aquest estudi hem volgut apuntar que, al contrari d'algunes creences força esteses, la docència en català no necessàriament posa impediments perquè els estudiants no catalanoparlants segueixin amb normalitat algunes classes. Hem vist com, a més d'adquirir coneixements sobre l'objecte de l'assignatura (les tecnologies de la traducció), els alumnes també milloren el nivell de català i valoren l'experiència com a globalment positiva, sense que tot plegat tingui repercussions pedagògiques negatives. Contràriament, sembla que la docència en català per a estudiants no catalanoparlants pot tenir efectes positius en la formació i el currículum d'alumnes de traducció o interpretació, pel fet que per mitjà del curs se'ls introdueix (o se'ls permet aprofundir) en el coneixement d'una llengua viva.

Creiem que cal donar més valor als cursos preparatoris de llengua, ja que, contràriament al que a vegades pot semblar, aconsegueixen l'objectiu de preparar els estudiants per a seguir les assignatures durant el semestre. Més important encara que l'objectiu esmentat és el fet que aquests cursos generalment són el primer contacte dels estudiants internacionals amb la llengua catalana, i per tant també els permet perdre-li la por i encarar les assignatures impartides en català amb una certa tranquil·litat. D'altra banda, creiem que si la universitat s'assegura que la informació sobre la llengua a la Universitat arriba correctament als alumnes estrangers, augmentarà el nombre d'inscripcions als intensius i, per tant, s'acabaran revaloritzant, tal com reclamem.

Per a molts professors (i no sols d'assignatures instrumentals), la presència d'alumnes sense competències prèvies en cap de les llengües oficials de la Universitat és un inconvenient. Cal dir que la política d'intercanvis de les universitats pot afavorir aquest fet si no es requereix cap nivell bàsic de competència lingüística als estudiants visitants. En el nostre estudi hem pogut constatar que la docència en català no és un impediment ni tan sols per a alumnes de cultures llunyanes, sense competències lingüístiques prèvies. Amb tot, tal com hem vist en un dels comentaris, malgrat que és l'alumne qui té la responsabilitat d'informar-se abans d'iniciar una estada a l'estranger, la Universitat ha de ser conscient de les queixes sobre la manca d'informació prèvia.

En resum, en aquest article hem vist com la docència en català per a estudiants no catalanoparlants és clarament factible en algunes assignatures. A més de factible, però, també genera opinions majoritàriament positives entre els alumnes, independentment de la cultura d'origen, i no afecta el resultat de l'aprenentatge. A banda d'aquestes raons, el fet de rebre docència en català en motiva l'interès dels alumnes i alhora n'incrementa el nivell d'exposició a la llengua, cosa que fa de la seva estada d'intercanvi una experiència més completa.

Possiblement aquest estudi es podria emmarcar en una reflexió més àmplia sobre el paper de les llengües en l'Espai Europeu d'Educació Superior. Conviniria valorar quin sentit té l'ús d'una llengua *local* com el català en aquest procés de globalització, i si ha de tenir el mateix paper que la resta de llengües. Mentre que en alguns països, el debat és *llengua global-llengua local*, cal ser conscients que, en el context català, el debat és *llengua global1-llengua local1-llengua local2*, i per tant les universitats han de ser conscients del camí que volen triar. En el cas dels estudis sobre la traducció, a més, l'anglès juga indiscutiblement el paper de *lingua franca*. És per això que, atès que les llengües són l'essència dels estudis de traducció, es fa estrany que els estudiants internacionals tinguin un contacte gairebé nul amb la llengua pròpia de la UAB, tal com afirma un dels subjectes. Més encara si, tal com hem vist, això no té repercussions pedagògiques negatives.

Per últim, també creiem que cal un canvi d'actitud tant extern com intern, és a dir, no sols de l'alumnat estranger sinó també del conjunt del professorat, com a integrants de la societat. D'acord amb el que hem exposat, la docència en català a estudiants no catalanoparlants no suposa *a priori* cap impediment per a l'aprenentatge. Certament, implica un esforç afegit, tant per part dels estudiants que encara no han assolit un nivell mínim de competència en llengua catalana, com per part del professorat (el sol fet d'haver de justificar una decisió poc *popular* ja és un esforç). En la nostra opinió, però, és imprescindible que el professorat s'impliqui activament en la docència i sigui capaç d'implicar els estudiants en l'aprenentatge amb una actitud positiva i constructiva, acceptant la situació de la llengua amb naturalitat i desvinculant-ne el debat de concepcions negatives. El canvi d'actitud extern, tal com hem mirat de demostrar en aquest article, es dona de manera força natural tan bon punt s'acompleix el canvi intern: els alumnes estrangers accepten de bon grat el català com a llengua de docència. Prèviament, però, cal que el professorat els ofereixi aquesta possibilitat.